

Vertebrats del Vallès

CATALEG DELS OBSERVATS EN AQUESTA COMARCA

PER

Vicens Plantada y Fonolleda

Soci corresponent a Mollet

II

A U S

En el Baix Vallès les Aus han disminuit en conjunt, y aquesta disminució va encara en augment, si'ns atenim a certs ordres. De les de presa, els duchs, àligues, aligots, etcétera, se presenten en aquesta part de la comarca ab bastanta raresa, podent dir lo mateix dels corbs y altres aucells per l'estil. Solament en els encinglerats penyals de Bertí, Sant Miquel del Fay y Sant Llorenç del Munt hi nien aquelles aus, ja en els forats de les roques, baumes, coves o esquerdes d'aquells espadats.

Les de patamoll, xancudes o palmípedes, se troben ab més o menys abundancia, segons els hiverns, mereixent especial menció'l de 1891, que a causa de lo rigorós que's presentà, baixaren del Nord aus impropies d'aqueixes latituds, pertanyents an els esmentats ordres.

Nosaltres, en les diferentes excursions fetes per la comarca, hem tingut ocasió de caçar infinitat d'aus, que junt ab lo que'ns han comunicat alguns aficionats, nos permeten presentar el següent catàlech o llista, de les principals que componen la fauna vallesana.

AUS DE RAMPINYA

(*Accipitres L.*)

Bubo maximus, L.; n. v. *duch*.—Raro en el Baix Vallès, vivint solament en els boscos y cingleres de les muntanyes que volten la comarca.

Otus brachyotus, Gmel.; n. v. *mussol dels grossos*. — No es fixo. Se'l veu a la primavera y tardor.

— *vulgaris*, L.; n. v. *mussol mitjà*. — Abunda.

Ephialtes scops, L.; n. v. *mussol banyut*, *mussol petit*. — Abunda.

Strix flammea, L.; n. v. *òliva*. — Molt abundant.

— *funerca*, L.; n. v. *miloca*.

Syrmium aluco, L.; n. v. *xibeca*.

Buteo vulgaris, Briss.; n. v. *basaroca*, *busaroca*. No abunda.

Nisus communis, L.; n. v. *esparver mitjà*.

Astur palumbarius, L.; n. v. *esparver dels grossos*, *astor*. — No abunda gaire.

Falco tinnunculus, L.; n. v. *xuriguer*, *àliga de les petites*.

— *cesalon*, L.; n. v. *esparver petit*. Abunda.

Aquila imperialis, Temm.; n. v. *àliga*. — Aquesta especie viu en els espadats del Montseny y demés montanyes, en llocs inaccessibles, baixant a caçar molt sovint a la plana. De totes maneres escasseja molt.

TREPADORES

(*Scansores* Gray)

Cuculus cancrus, L.; n. v. *cucut*, *cuch*. — Es comú. Entra a la comarca per allà al començ de la primavera, entornant-sen a la tardor.

Oxylophus glandarius, L. Rarament se la veu en lo Vallès. En la primavera de 1902 se n'hi caçaren alguns.

Tunx torquilla, L.; n. v. *xurla*, *formiguier*. — De Febrer a Octubre, quedant-ne alguns individuos cada hivern.

Gecinus viridis, L.; n. v. *picot vert*. — Escasseja, sobre tot en el baix Vallès.

— *canus*, Gmel.; n. v. *picot*. — Raro. Viu en els boscos y llocs frondosos.

Picus medius, L.; n. v. *picot de marc*, *picot mitjà*. — Comú.

— *martius*, L.; n. v. *picot de marc*. — Poch comú. En els boscos, sobre tot en el Montseny.

— *minor*, L.; n. v. *picot petit*. — Poch comú.

Certhia familiaris, L.; n. v. *pica-soques*. — Comú.

Ticho-droma muraria, L.; n. v. *rampinya-roques*. — Raro; molt escàs.

Upupa epops, L., n. v. *puput*. — Primavera y estiu. Abunda.
Sitta cæsia, Mey. et Wolf.; n. v. *roda-soques*, *pica-soques*.

AUCELLS

(*Passeres* L.)

Caprimulgus europœus, L.; n. v. *siboch*. — D'Abril a Novembre; permaneix en la comarca. Es comú.

Cipselus apus, L.; n. v. *falsia*, *falsiot*.

— *melba*, L.; n. v. *falsiot panxa-blanch*. — Primavera y estiu. Generalment ve per allà les darreries d'Abril y se n'entorna a mitj Agost.

Hirundo rustica, L.; n. v. *auraneta*. — De Març a Setembre. Molt freqüent, ab la següent.

Chelidon urbica, L.; n. v. *roquerol*, *cul-blanch*.

Cotyle rupestris, Scop.; n. v. *roquerol*.

Alcedo ispida, L.; n. v. *martinet*, *blauet*, *bernat-pescaire*. — En les vores de les corrents d'aigua; arbredes del Mogent, Tenes y Tordera.

Saxicola œnanthe, L.; n. v. *còbit*.

— *stapazina*, Gmel.; n. v. *còbit* — Freqüent en les vinyes, de les quals es constant y decidit protector, puix sols s'alimenta d'insectes.

Pratincola rubetra, L.; n. v. *caga-mànechs*. — Comú.

— *rubicola*, L.; n. v. *bitnach*. — Bastant comú en tot el Vallès. S'hi està tot l'any.

Prunella modularis, L.; n. v. *pardal de bardissa*.

Sylvia hortensis, Gmel. n. v. *piula*.

Curruga cinerea, Briss. n. v. *tayareta*. — Aquest auzell, a l'igual que'l següent, són estacionaris en la comarca, comuns en l'estiu y abundants en l'hivern.

— *melano-cephala*, Gmel.; n. v. *tayareta*.

Melizophilus provincialis, Gmel. n. v. *busqueta*.

Phyllopneuste trochilus, L.; n. v. *ull de bou*. — Abunda per tot, especialment a l'hivern, en els camps de pèsols.

Regulus cristatus, Char.; n. v. *reyetó*, *rey-petit*.

— *ignicapillus*, Brehm.; n. v. *reyetó*. — Viu en els arbres,

alimentant-se d'orugues, pugó y demés insectes petits. Cria en els pins. Abunda en l'hivern.

Cristicola schœnicola, Bp.; n. v. *castanyola*.

Ruticilla phœnica, L. n. v. *cua-roig*.

— *tithys*, Scop.; n. v. *cua roja, cotxava*.

Rubecula familiaris, Blyth.; n. v. *pit-roig, rupit*. — Abunda molt per les arbedes. Es aucell de tot l'any, y a l'hivern es potser l'únich que canta.

Lusciola philomela, Bechst.; n. v. *rossinyol dels grossos*.

— *luscinia*, L.; n. v. *rossinyol*. — Au de tot-hom coneguda per son cant, sentit y hermós, que ubriaga l'esperit al sentir-lo per la primavera entre les arbedes.

Motacilla alba, L.; n. v. *cuereta, pastoreta*.

— *sulphurea*, Bechst.; n. v. *cueta groga*.

Anthus arboreus, Briss.; n. v. *piula*.

— *pratinus*, L.; n. v. *títit*.

Ægithalus pendulinus, L.; n. v. *mitjaire, teixidor*, a causa de lo artístichs que fa'l s nius en les branques dels verns, pollançres, albes y demés arbres de riera.

Parus major, L.; n. v. *mallarenga*. — Com la següent.

— *cœruleus*, L.

— *ater*, L.; n. v. *primavera*.

Turdus merula, L.; n. v. *merla*.

— *musicus*, L.; n. v. *tort*.

— *viscivorus*, L.; n. v. *griva*. — Com l'anterior, són les grives aucells de pas, especialment per la tardor.

Petrocincla cyanæa, L.; n. v. *roquera*.

Hydrobata cinclus, L.; n. v. *bernat-pescaire, estornell*.

Oriolus galbula, L.; n. v. *oriol*.

Lanius meridionalis, Temm.; n. v. *butxi*.

— *rufus*, Briss.; n. v. *cap-cigrany*.

Corvus corax, L.; n. v. *corb*. — Tot l'any, però abunda durant l'hivern.

— *corone*, L.; n. v. *cucala*.

— *frugilegus*, L.; n. v. *graula, gralla*.

Pica caudata, L.; n. v. *garsa*.

Garrulus glandarius, L.; n. v. *gaig*.

Sturnus vulgaris, L.; n. v. *estornell*.

Passer montana, L.; n. v. *pardal roquer*.

— *domestica*, L.; n. v. *pardal*.

Fringilla cœlebs, L.; n. v. *pinsà*.

Ligurinus chloris, L.; n. v. *verdum, verderol*.

Carduelis elegans, Steph.; n. v. *cadernera*. — Aquest aucell, que abans abundava a tot arreu, avuy començà a escassejar degut a la persecució de que es objecte.

Chrysomitris spinus, L.; n. v. *lluer*.

Serinus meridionalis, Bp.; n. v. *gafarró*.

Loxia curvirostra, L.; n. v. *trenca-pinyes, pica-pinges*.

Cynchramus schœniclus, L.; n. v. *piules*.

Alanda arvensis, L.; n. v. *alosa*. — Abunda molt, sobre tot en els camps del pla y en les vinyes.

Emberisa cirlus, L.; n. v. *sit groch*.

— *cia*, L.; n. v. *sit negre*. — Abunden.

Miliaria europaea, Sws.; n. v. *cruixider*.

Melanocorypha calandra, L.; n. v. *calandria*.

Galerida cristata, L.; n. v. *cucullada*.

COLOMS

(*Columbæ* Lath.)

Columba palumbus, L.; n. v. *tudó*. — Bastant raro en la part baixa del Vallès; abunda relativament en els boscos del Congost y Montseny.

Columba œnas, L.; n. v. *xixella*. — Com l'anterior, escasseja bastant en el Baix Vallès.

Turtur auritus, Ray.; n. v. *tórtola, tórtora*. — Au de pas; s'acostuma a trobar sovint, pel Setembre, en nostres boscos y alzinars. Generalment nia en els arbres de les ribes y en les torrenteres.

GALLINES Y XANCUDES

(*Gallinæ* L.)

Pterocles arenarius, Pall.; n. v. *xurres*. — Molt escàs en el Vallès; de tant en tant se'n maten alguns en les vores de les rieres, Besós y Tordera.

Perdix rubra, Briss.; n. v. *perdiu*. — Abunda.

— *cinerea*, Charl.; n. v. *xerra*. — Bastant rara.

Coturnix communis, Bon.; n. v. *guatlla*.

Pluvialis apricarius, L.; n. v. *xamarlit*. — Se'n caça algun durant l'hivern.

Vanellus cristatus, Mey.; n. v. *fredeluga, pebret*. — Tardor y hivern.

Limosa oeocephala, L.; n. v. *gamba*. — Per la primavera y tardor; de pas.

Scolopax rusticola, L.; n. v. *becada*. — Tardor y hivern.

Gallinago scolopacinus, Bp.; n. v. *segar*. — Tardor y hivern, en els patamolls.

— **major**, Gmel.; n. v. *becadell*.

Himantopus candidus, Bon.; n. v. *cama-roja*.

Rallus aquaticus, L.; n. v. *rascló, rasclet*.

Crex pratensis, Bechst.; n. v. *rey de guatelles*.

Gallinula chloropus, L.; n. v. *polla d'aigua*.

Fulica atra, L.; n. v. *gallineta*.

Grus cinerea, Bechst.; n. v. *grulla, grua*. — Passa per la primavera y tardor. Pels mesos d'Octubre y Novembre se'n solen veure algunes en les arboreses del Besòs, Mogent, Tenes, etc.

Ardea cinerea, L.; n. v. *agró*. — Com les grues, però més rara.

Ardeola minuta, L.; n. v. *rasclet dels negres*.

Ciconia alba, Willug.; n. v. *cigonya*. — Primavera y tardor, com les grues y agrors; en els mateixos llochs.

PALMÍPEDES

(*Anseres* L.)

Anser cinereus, Mey.; n. v. *oca*. — Tardor y hivern.

— **sylvestris**, Briss.; n. v. *oca*. — Com l'anterior, en les corrents del Tordera y Besòs, Mogent, Tenes, etc.

Anas boschas, L.; n. v. *ànech de bosch*.

Querquedula circia, L.; n. v. *xarxet*.

— **crecca**, L.; n. v. *xarxet*. — Com l'anterior.

Aquestes són les úniques espècies que freqüenten la comarca; altres n'hi ha que no creyem poder citar en aquest catàleg, encara que de tant en tant se presentin en el Vallès.

Hi ha, per exemple, les gavines (*Larus*), aureneta de mar (*Sterna*), etc., que remontant el Besòs, arriben moltes vagues fins els plans de Montcada y Mollet.

III

REPTILS Y BATRACIS

Vipera aspis, L.; n. v. *escursó*. — Molt rara en el Baix Vallès; bastant comú en la part alta, sobre tot en el Montseny.

Tropidonotus natrix, L.; n. v. *serp d'aigua*.

— *viperinus*, L.; n. v. *serp d'aigua*. — Abunden aquestes dues espècies en totes les basses i rieres de la comarca.

Rhinechis scalaris, Boie.; n. v. *serp*.

Elaphis Æsculapii, D.; n. v. *serp*. — Abunden.

Anguis fragilis, L.; n. v. *serp de vidre*. — Comú.

Psammodromus hispanicus, Fitz.; n. v. *sargantana*. — Com la espècie següent.

Lacerta muralis, L.; n. v. *sargantana*.

— *ocellata*, Tsch.; n. v. *llargandaix*. — Abunda en tota la comarca.

Hamidactylus turcicus, L.; n. v. *dragó negre*.

Platidactylus mauritanicus, L.; n. v. *dragó*.

Triton mamoratus, Schm.; n. v. *tritó, salamandria de las petites*. — Abunda en les petites corrents, fonts, rechs, xaragalls, etc.

Salamandra maculosa, Laur.; n. v. *salamandra*. — Escassa en la part del pla; bastant comú en la muntanya, cap a Tarrassa, Sant Llorenç y Montseny.

Bufo rubeta, L.; n. v. *galàpat, gripau*.

— *calamita*, Laur.; n. v. *gripau*. — Com l'anterior.

Hyla arborea, L.; n. v. *reyneta*. — No es massa escassa, però tampoch abunda. Se diu que anuncia'l mal temps.

Rana iberica, Boul.; n. v. *granota*.

— *esculenta*, L.; n. v. *granota*. — Abundant.

IV

PEIXOS

Barbus fluviatilis, L.; n. v. *barb.* — Molt comú en totes les rieres del Vallès: Tordera, Mogent, Besòs, Tenes, etc., etc.

Alausa fineta, L.; n. v. *llisa*. — No es tant abundant com l'anterior.

Gasterosteus pungitius, L.; n. v. *peix de punxes*. — Escasseja bastant. Se'n troben alguns pels rechs y basses dels voltants de Mollet.

Anguila vulgaris, L.; n. v. *anguila*. — Abunda en totes les corrents d'aigua.

Aquests són els vertebrats de que tenim noticia's troben en el Vallès. Ja suposem que molts n'hi faltaran, y just es exposar que no fou nostra pretensió'l fer una fauna mammalogica, ornitològica, erpetològica, etc., complerta de nostra comarca, sinó donar a conéixer lo per nosaltres observat, perquè altres, ab més temps, coneixements y medis, pugui anar-ho completant poch a poch, fins formar l'*Historia Natural Vallesana*.

Mollet del Vallès, 1.er Maig 1903.

Una excursió botànica a Montserrat⁽¹⁾

Era'l 23 de Maig prop-passat que rebí una carta fetxada'l dia anterior, de mon apreciadíssim mestre y molt intel·ligent botànic Dr. Joan Cadevall, en la qual me deya: «Per fi tinch

(1) Estant treballant y recollint datos pera escriure la *Flora Montserratina*, aixís com gustos serviré qualsevol petició relacionada sobre'l particular, aixís també rebré molt agrahit qualsevol dato o nota de plantes trobades en aquesta simpàtica Montanya que'ls bons amichs y conreudors de la ciencia tinguen l'amabilitat d'enviar-me. En aquest sentit, desde ara tinch singular gust en fer constar mon agrahiment al Dr. D. Joan Cadevall, no sols per les moltes noticies sobre la flora d'aquesta regió que m'ha proporcionat, sinó també pel valiós concurs que en la formació de dita flora'm presta.